

Urheilurientoja vanhalla Tikkurilan työväentalolla

Urheilu oli alusta alkaen osa työväenliikkeen kulttuurityötä. Lukuisat työväenyhdistykset omaksuivat sen ohjelmaansa – niin myös vuonna 1907 silloisessa Helsingin maalaiskunnassa perustettu Tikkurilan työväenyhdistys, joka tarjoo kiintoisan ja tyyppillisen esimerkin paikallistason työläisurheilusta.¹ Työväenliikkeen kulttuuririennot olivat kuitenkin moninaisia ja sisälsivät muutakin kuin urheilua. Lukuisat työväenyhdistykset kiinnostuivat alusta alkaen myös teatteriharrastuksesta sekä oman kirjaston perustamisesta jäsenten aatteellisen ja muun sivistyksen kohottamiseksi. Näin tapahtui myös Tikkurilassa 1910-luvulla. Kun Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton (SVUL) työläisurheiluseurat virittelivät Helsingin Jyryn johdolla ajatusta omasta työläisurheiluliitosta, ei Tikkurilassa vielä urheiltu, mutta kun hankkeet etenivät vuonna 1917 jo oman työläisurheilulehden perustamiseen, innostuivat tikkurilalaisetkin. Lisäpontimena oli työväenliikkeen yleisen nousun ja vallankumousliikehännän ilmentymänä ollut huomattava jäsenmäärän kasvu. Työväenyhdistys perusti oman urheiluseuran, Pyrkivän Ryhdin. Sen toiminta lamaantui kuitenkin nopeasti merkittävämpien kysymysten alle. Suomi ajautui sisällissotaan.

Työläisurheilun aatteellinen perusta

Kun porvarillisenemmistöinen SVUL oli erottanut marraskuussa 1918 jäsenyydestään ne urheilijat ja seurat, jotka olivat osallistuneet sisällissotaan punaisten puolella, sai pitkään idulla ollut itsenäinen työläisurheiluliike lopullisen sytykkeensä. Jo 1910-luvulla lukuisien työläisurheiluseurojen mielissä ollut oma liitto perustettiin tammikuussa 1919. Kuten Seppo Hentilä kiteyttää:

"Vuoden 1918 tapahtumat liittivät urheilun osaksi yleistä luokkien yhteentörmäystä ja laukaisivat kahtiajaon, jolla oli jo ennen kansalaissotaa selvä urheilupoliittinen perusta". Työväen Urheiluliiton (TUL) perustamisella oli huomattavan kannustava vaikutus työväenliikkeen eri järjestöjen urheiluharrastukseen. Sen käijessä olivat luonnollisesti urheiluseurat, mutta myös työväenyhdistysten yhteydessä käytiin monin paikoin urheilemaan. Tämä puolestaan oli kimmokkeena monien uusien työläisseurojen perustamiselle. TUL:n alkuvuosien nousu jäsenvoimaltaan lähes tasaväkiseksi SVUL:n rinnalle oli nopeaa.²

Kaksikymmenluvulla työläisurheiluliike näki itsellään monia tehtäviä, joista yksi oli kasvatuksellinen. TUL:n sihteeri V.J. Kostainen kirjoitti vuonna 1924: "Nuoriso kaipaa kiihkeästi liikuntaa ja toimintaa. Ellei työväenjärjestöjen toimesta nuorison luonnollista toimintahalua tyydytetä kehittävän leikin, retkeilyn ja urheilun avulla, joutuvat työläistenkin lapset porvarillisten kasvatusjärjestöjen vaikutuspiiriin vieraantuen pois työväen ajatusmaailmasta tai kokonaan ilman ohjausta jääden vajoavat paheiden tielle." Urheilulla oli siten selkeä poliittinen tehtävä työväenliikkeen palveluksessa. Huolen paheiden poluista nuorison houkuttimena jakoivat tosin myös nuorisoseura- ja suojeluskuntaliikkeiden sekä SVUL:n urheilumiehet. Kostainen piti urheilua myös tärkeänä naisia kasvattavana toimintana, minkä lisäksi hän korosti "liikuntokasvatuksen rotuhygienistä merkitystä", sillä "terveet naiset synnyttävät terveitä lapsia, joka seikka jos mikään on nousevan työväenluokan elinehto".³

Kostainen innosti paikallisia työläisurheiluseuroja ja työväenyhdistysten urheilumiehiä muistuttaen siitä, miten työläisurheiluliikkeen päämäärä oli "korkea ja ylevä: työväen luokkavoiman kasvattaminen, so. työväenluokan kasvattaminen ruumiillisesti ja henkisesti terveeksi ja sopusulhaiseksi, yhteistoimintaan tottuneeksi, rohkeaksi ja päättäväiseksi joukoksi, joka kykenee saattamaan kunniaakkaaseen loppuun työväenluokan vapautustelun".⁴ Suojeluskunta- ja SVUL-liikkeiden tapaan myös TUL määritteli urheilulle kasvatukselliset ja poliittiset tavoitteet. Vain toimijat ja motiivit olivat toiset kuin porvareilla.

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

Jälleen perustetaan urheiluseura

Helsingin maalaiskunnassa 1920-luku oli urheiluseurojen perustamisaikaa niin työväenliikkeessä kuin porvarispuolellakin. Pukimäessä perustettiin vuosikymmenen puolivälissä työläisseura Kiri, joka harrasti hiihtoa, nyrkkeilyä ja voimistelua sekä keräsi varoja tanssein ja iltamin omalla talollaan. Rekolassa työväki perusti omaksi urheiluseurakseen Raikkaan. Kumpikin seura liittyi Työväen Urheiluliittoon. Työläisseuroja olivat myös Malmin Veikot sekä Puistolän Yritys. Porvarispuolen merkittävin uusi seura oli Pukimäen Ponnistajat, joka aloitti vuonna 1924 ja piti ohjelmassaan hiihtoa, yleisurheilua ja voimistelua. Saatuaan huomattavasti jäseniä naapurikylä Malmilta seura muutti neljää vuotta myöhemmin nimensä Malmin Ponnistajiksi. Rekolan Urheilijat oli sekin SVUL-liikkeen seuroja, samoin Tikkurilaan paikallisen suomenkielisen nuorisoseuran yhteyteen vuonna 1925 perustettu Tikka.⁵

Sisällissodan jälkeen Tikkurilan työväenyhdistyksen jäsenmäärä putosi vajaan kymmenesosaan vuoden 1917 lukemista. Mukana oli noin 30 henkeä. Kevättalvella 1921 yhdistyksen kuukausikokouksessa virisi keskustelu urheilutoiminnan aloittamisesta uusin voimin yhdistyksen piirissä. Päätettiin herättää henkiin yhdistyksen voimistelu- ja urheiluseuran Pyrkivän Ryhti. Kokous teki samalla päätöksen maaliskuun lopulla pidettävistä hiihtokilpailuista miesten, naisten sekä poikien sarjoissa. Kussakin sarjassa oli kolmelle parhaalle annettava kirjapalkinto. Kokous valitsi myös palkintolautakunnan, jossa oli edustettuna sekä veteraaneja että nuorta polvea.⁶ Maaliskuussa 1923 keskusteltavana olivat jälleen hiihtokilpailut sarjajakoineen.⁷

Urheiluharrastusta näytti löytyvän Helsingin pitäjän sosiaalidemokraattisesta työväenliikkeestä laajemminkin. Marraskuussa 1921 Malmin työväenyhdistys lähetti tovereille Tikkurilassa kutsun painikilpailuihin, joihin osallistuminen jäi voimisteluseura Ryhdin asiaksi.⁸

Loppuvuodesta 1923 Ryhdin toiminta kuitenkin lamautui harrastuksen ja vetäjien puutteeseen. Urheilun kipinä oli edelleen niin pienen joukon varassa, että jos sen keskuudessa tapahtui jostakin syystä herpaantumista, toiminta sammui.⁹

Lokakuussa 1924 työväenyhdistys sai silti TUL:n olympialaiskomitealta pyynnön taloudellisesta tuesta. Liiton avustamiseksi

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

yhdistys otti ohjelmaan iltamat, joista saatu voitto luovutettaisiin liiton tarpeisiin. Esiin nousi myös ajatus yhdistyksen urheiluseuran rahavarojen luovuttamisesta "olimpialaisseuralle", kunhan seuran velat ensin olisi maksettu. Vaikka yhdistyksellä oli intoa tukea TUL:ia ja kansainvälistä työläisolympialiikettä, sen oma urheiluelämä oli noihin aikoihin ajautunut täyteen lamaan. Urheiluseura "ei ole näyttänyt mitään elon merkkiä". Marraskuussa 1924 kuukausikokous päättikin elvyttää urheiluriennot "jos suinkin löytyy seuralle virkailijoita". Päätos uudistettiin kesäkuussa seuraavana vuonna, jolloin kuukausikokous valtuutti Konstantin Nurmen, Onni Nordlundin ja Frans Bergströmin hoitamaan asiaa.¹⁰

Keväällä 1926 yhdistys päätti hankkia yhden osakkeen Työväen Urheilulehteä julkaisseesta yhtiöstä. Tuolloin voitiin myös todeta, ettei vuotta aiemmin nimetty kolmikko ollut onnistunut tehtävässään. Niinpä kuukausikokous teki jälleen päätöksen urheiluseuran perustamisesta Tikkurilaan. Tällä kertaa yritys näytti onnistuvan, sillä seura saatiin aikaiseksi ja se piti ensimmäiset iltamansakin vapun tietämissä. Yhdistys lupasi, että seura saa käyttää harjoituksiinsa työväentalon pihamaata.¹¹

Vuoden 1926 seurahanke sortui sekin kuitenkin nopeasti. Ajatus urheiluseurasta oli kuitenkin elänyt Tikkurilan työväenyhdistyksessä vuodesta 1917 lähtien eikä se hellittänyt ruumiinharjoituksista kiinnostuneiden mielissä vieläkään. Urheilumieliset kokoontuivat syksyllä 1929 jälleen yhteen. Lokakuun 8. päivänä perustettiin työväenyhdistykselle uusi voimistelu- ja urheiluseura, jolle annettiin työväenliikkeen toiveita ja parempaa huomista symbolisoiva nimi Tikkurilan Kajastus. Perustavassa kokouksessa seuraan liittyi 26 jäsentä. Lajivalikoima oli perinteinen: yleisurheilu, hiihto ja voimistelu. Seura anoi työväenyhdistyksen alaosastojäsenyyttä, mikä sille myönnettiin lokakuussa 1929.¹²

Tultuaan perustetuksi Kajastus kävi päättäväiseen eloonjäämistaisteluun. Vihollisinaan sillä olivat perinne, jonka mukaisesti Tikkurilan työväenyhdistykseen ei kerta kaikkiaan näyttänyt syntyvän muutamaa kuukautta pidempään toimivaa urheiluseuraa, sekä tyhjä kassa. Avaimina tulevaisuuteen olivat niin kilpailut kuin illatsutkin. Seura liittyi vuonna 1930 myös Työväen Urheiluliittoon.

Seuran perustamisen aikaan TUL:ssa oli viidentyyppeisiä seuroja: suurkaupunkien yleisseuroja, työläiskaupunginosien seuro-

*Tikkurilan työväentalo vuoden 1925
asussaan. (Kuvan
omistaa Tikkurilan
työväenyhdistys)*

ja, teollisuus- tai muiden taajamien piiriin muodostuneita seuroja, pitäjaseuroja sekä kyläseuroja. Kajastus oli epäilemättä yksi taajamaseuroista, joita liiton seuroista oli noin viidennes. Se kuului myös niihin seuroihin, jotka oli perustettu työväenyhdistyksen puitteissa. Sen perustana oli, kuten Hentilä asian ilmaisee, "työväenliikkeen poliittinen yhteisöllisyys, johon urheilu liitettiin yhtenä työväenkulttuurin osana". Toisaalta Kajastus ilmensi myös työn ulkopuolista, vapaa-ajan yhteisöllisyyttä toisin kuin ne TUL:n seurakunnat, joiden kaikki tai lähes kaikki jäsenet olivat saman työnantajan palveluksessa.¹³

Kajastuksen perustaminen vuonna 1929 sijoittui aikaan, jolloin TUL:n sosialidemokraateilla ja kommunisteilla oli meneillään kiivas taistelu liiton herruudesta. Sosialidemokraatit olivat 1920-luvun alku- ja keskivaiheilla menettäneet lukuisia yhdistyksiä ja urheiluseuroja kommunisteille, mikä heikensi heidän asemaansa TUL:ssa. 1920-luvun lopulla sosialidemokraatit panostivat jälleen urheiluseuratoimintaan saadakseen voimaa liitossa, ja tähän boomiin osui myös Tikkurilan Kajastuksen perustaminen.¹⁴ Työväenyhdistyksen asiakirja-aineistosta ei tosin löydy minkäänlaisia viitteitä tietoisista poliittisista pyrkimyksistä TUL:n suuntaan. Päinvastoin, on muistettava, että yhdistyksen

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

piirissä tehtiin yrityksiä urheiluseuran perustamiseksi pitkin 1920-lukua. Kajastuksen syntyajankohta käy silti yksiin yleisen kehityksen kanssa. Seuraavasta taulukosta käy ilmi sosialidemokraattien panostus urheiluseuroihin nimenomaan työväenyhdistysten kautta juuri 1930-luvun taitteen vuosina.

Asetelma: Sosialidemokraattisten työväenyhdistysten alaisuudessa toimineet urheiluseurat vuosina 1926–1929 (Lähde: Hentilä, Seppo, Suomen työläisurheilun historia I. Hämeenlinna: Karisto, 1982, s. 305)

Vuosi	urheiluseuroja
1926	109
1927	149
1928	155
1929	170
1930	202
1931	202
1932	189
1933	171

Kuten oheisen asetelman luvut koonnut Hentilä muistuttaa, niiden taustalla oleviin puoluetilaston lukuihin on suhtauduttava kriittisesti. Tuonaikaisissa tilastoinneissa oli eri syistä monenlaisia epäselyyksiä. Suunnan ne silti antavat. Kokonaan toinen asia on se, että osa seuroista perustettiin yksinomaan valtapoliittisista syistä ja siksi ajaksi, kunnes tilanne TUL:ssa helpotti sosialidemokraattien kannalta. Hentilän arvion mukaan noin sata seuraa eli puolet TUL:n sosiaalidemokraattijohtoisista seuroista oli vuonna 1929 virallisesti työväenyhdistysten alaisia.¹⁵ Tähän joukkoon liittyi myös Tikkurilan Kajastus.

Kolmikymmenluvun taite oli TUL:ssa valtataistelun ja ns. spartakiadiriidan kuuminta aikaa. Vuoden 1930 myötä kuvaan tulivat lisäksi kommunistijohtoisten seurojen lakkauttamiset. Sosialidemokraattien ja kommunistien keskinäinen taistelu sekä lapuanliikkeen painostuksesta tapahtunut isku laitavasemmistoon raatelivat työläisurheiluliikettä rajusti.¹⁶ Tikkurilan Kajastus säilyi kuitenkin pienenä, vastikään perustettuna sosiaalidemokraattisena seurana TUL:sta käydyin taistelun ulkopuolella, ja se saattoi keskittyä omaan toimintaansa ja sen edellytysten voimistamiseen.

Tikkurilan Kajastus kiihdyttää

Vuonna 1930 Kajastuksella oli kunnan urheilulautakunnalle antamansa ilmoituksen mukaan 24 jäsentä, joiden joukossa oli myös naisia ja poikia. Ohjelmassaan se piti yleisurheilua, nyrkkeilyä ja voimistelua. Juoksua, hyppyä ja heittoja harrastettiin "puutteellisella kentällä TTY:n maalla" sekä maanviljelijä K. Rinteen perikunnan mailla. Pugilistit puolestaan jakoivat iskujaan ja pojat rakensivat pyramidejaan työväentalon salilla. Myös naisilla oli ohjelmassaan voimistelua. Miehillä ja pojilla oli kahdet harjoitukset viikossa, ja niitä johtivat Viljo Vilenius miesten sekä Onni Nordlund ja U. Tilander poikien osalta. Naisilla oli Helvi Lampilan johdolla yhdet harjoitukset viikossa. Työväenyhdistykseen kuulumattomalle Lampilalle Kajastus maksoi 80 markkaa kuukaudessa.¹⁷

Kajastuksen ongelmana oli heikko talous, jota se kävi kohen-tamaan iltamien avulla. Vuoden 1930 alussa seuralla oli omaisuutta 338 markan edestä, joista 38 markkaa käteistä. Pankkitilillä ei ollut penniäkään. Seura toivoi myös saavansa kunnalta huomattavan avustuksen, mutta sai parina seuraavana vuonna vain muutaman satasen. Nekin urheilulautakunnan puheenjohtaja, Malmin suojeluskunnan paikallispäällikkönä toiminut Toivo Aulio unohti toimittaa seuralle. Rahat maksettiin lopullisesti vuonna 1933.¹⁸

Kylän porvariseuraan verrattuna vastikään aloittaneen Kajastuksen finanssit olivat vaatimattomat, sillä Tikan omaisuus oli vuonna 1930 peräti 6 000 markkaa, joista käteistä 4 750 markkaa. Lisäksi Tikalla oli pankissa 200 markkaa. Jäseniä seuralla oli ilmoituksensa mukaan tuolloin 43, joissa niin ikään oli myös naisia ja poikia. Ohjelmassaan tikkalaisilla oli uintia Keravanjoella, yleisurheilua ja pallopelejä Rinteen kentällä sekä nyrkkeilyä ja voimistelua nuorisoseuran talolla. Talvisin hiihdettiin kilpaa.¹⁹ Tikkurilan Tikan toimintaskaala oli siten vuonna 1930 selvästi monipuolisempi kuin Kajastuksella, mutta sillä oli myös puolelleen useamman vuoden etulyöntiasema. Työväenseura lähti tulemaan päättäväisesti perässä.

Vuonna 1931 Kajastus oli yksi Helsingin maalaiskunnan viidestä TUL-seurasta, joista voimakkain oli Tapanilan Tarmo yli 50 jäsenellään. Puistolan Urheilijoilla oli samaan aikaan 40 jäsentä, kun taas Rekolan Raikkaalla ja Pitäjänmäen Tarmolla oli noin 20

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

jäsentä. Tikkurilan Kajastuksen jäsenmäärä oli 36 henkeä.²⁰

Kajastus lähti alusta alkaen yrittämään tosimelellä urheiluseurana. Kilpailu- ja iltamatoiminta alkoivat jo 1930-luvun alussa. Seura lähti mukaan myös merkittävään yhteistyöhankkeeseen. Se oli keväällä 1932 yhdessä porvarillisen urheiluseura Tikan sekä kylän vapaapalokunnan kanssa herättämässä ajatusta Tikkurilan omasta urheilukentästä, jota se tarvitsi luodakseen harjoituksilleen ja kilpailuilleen mahdollisimman hyvät olosuhteet. Osapuolet perustivat erityisen kenttätöimikunnan asiaa ajamaan. Saadakseen pontta toimiinsa ja kansan kannatuksen toimikunta järjesti ilmat työväentalolla.²¹

Tikkurilan urheilukentän alkuvaiheet ja omistussuhteet poikkesivat kahdella tapaa ajan yleisestä tilanteesta, sillä noihin aikoihin lähes kaikki kentät olivat toisaalta joko "porvarillisia" tai kunnallisia, toisaalta jonkin työväenyhdistyksen yksin omistamia. Vuonna 1930 laaditun ja samaista vuotta koskeneen selvityksen mukaan Suomessa oli tuolloin 397 suojeluskunnan, porvarillisen urheiluseuran, nuorisoseuran tai eri tavoin muodostettujen porvarillisten ryhmittymien ja yritysten perustamaa ja omistamaa urheilukenttää. Kunnallisia kenttiä oli 83 ja "muiden" omistamia 29. Työväenyhdistyksen kenttiä oli samaan aikaan vain 20, minkä lisäksi maassa oli yksi kenttä omistajinaan työväenyhdistys yhdessä jonkin toisen yhdistyksen kanssa.²²

Vuonna 1938 Tikkurilan urheilukenttä kosketti työväenyhdistystä entistäkin lähemmin, kun Helsingin maalaiskunnan urheilulautakunta pyysi yhdistystä luovuttamaan osan tontistaan kentän tarpeisiin. Lautakunta oli perustettu vuonna 1928 eli aikana, jolloin maan kuntiin perustettiin lukuisia eri lautakuntia valtionapujärjestelmien ja sosiaalilainsäädännön kehittyessä ja kunnallisten toimintojen monipuolistuessa. Vuonna 1926 Helsingin pitäjässä oli jo 15 eri lautakuntaa tai toimikuntaa, yhtenä niistä vuonna 1924 perustettu raittiuslautakunta. Vuonna 1933 kuntaan perustettiin rakennuslautakunta ja vuonna 1939 nuorisoyölautakunta.²³

Vuoden 1938 esityksessään urheilulautakunta esitti, että yhdistys luovuttaisi tonttinsa länsireunasta 6 x 20 metrin suuruisen alueen urheilukentän pikajuoksuradan pidentämiseksi. Toukokuussa 1939 yhdistys suostui – asiasta tosin äänestettiin sekä kuukausikokouksessa että johtokunnassa – luovutukseen tietyin ehdoin. Urheilulautakunnan tuli aidata kentän ja työväenyhdis-

tyksen tontin välinen raja sekä istuttaa puita luovutettavan alueen ympärille. Lautakunnan tulisi lisäksi luovuttaa alue takaisin alkuperäisessä kunnossaan, mikäli yhdistys tarvitsisi sitä tai lautakunta haluaisi luopua siitä. Luovutussopimus tehtäisiin lisäksi molemminpuolisesti vuoden irtisanomisajalle. Syyskuussa 1939 johtokunta täsmensi ehtojaan siten, että juoksuradan ympärille oli istutettava kuusialta.²⁴

Kajastuksen ongelmana oli kaiken aikaa heikko talous. Esi-merkiksi syksyllä 1931 työväenyhdistyksen johtokunta joutui jättämään perimättä seuran vuokrat, koska muutoin oli vaarana Kajastuksen toiminnan päätyminen. Sähköstä seuraa veloitettaisiin sen järjestämien iltamien tuloista. Kevääseen 1933 mennessä seuralle kertyi vuokrarästejä 1 500 markkaa, jotka seuran varattomuuden vuoksi jäivät lopullisesti perimättä. Vuodelle 1933 Kajastuksen vuokraksi määrättiin 400 markkaa koko vuoden harjoituksista, joita seura sai pitää kolmena päivänä viikossa, tiistai- ja perjantai-iltoisin sekä sunnuntaisin puolelta päivin. Seuran harjoitukset oli sovittava niin, etteivät ne menneet päällekkäin näyttämön harjoitusten kanssa.²⁵

Kajastuksen ja työväenyhdistyksen keskinäiset ongelmat eivät kuitenkaan olleet vielä ohi. Jatkossakin salivuokrista käytiin neuvotteluja, jotta summat olisi saatu sovitetuksi seuran maksukyvylle. Helmikuussa 1935 yhdistyksen johtokunta asetti vuosivuokraksi 300 markkaa, vuotta myöhemmin 900 markkaa. Syksyllä 1936 johtokunta muistutti Kajastusta siitä, että sen on itse huolehdittava salin lämmityksestä harjoitusvuoroillaan, minkä lisäksi sähköä piti säästää. Vuoden 1937 harjoitusvuokraksi yhdistys määräsi 2,50 markkaa tunnilta, mikä teki 20 markkaa viikossa. Vuotta myöhemmin vuokra nousi tunnilta 3 markkaan eli 24 markkaan viikolta.²⁶

Kajastuksella oli myös omia iltamia. Niihin kuuluivat puurojuhlut eli seuran pikkujouluillamat, joiden virallisena teemana oli alkuillasta nautittu riisipuuro. Puurojuhliaan Kajastus piti työväenyhdistyksen erikoisluvalla yleensä aamutunneille asti, ja illan vaihtuessa yöksi ja vähitellen aamuksi juhlien tunnelma oli jo vallan vauhdikas. Tikkurilan työväentalolla oli meno päällä aidossa urheiluhengessä. Vuoden 1935 juhlissa henkeä oli jopa siinä määrin, että juopuneiden mellastelulta ja sen aiheuttamilta vahingoilta ei voitu välttyä. Kun Kajastus joulukuussa 1936 pyysi erikoislupaa jälleen tulossa olleen puurojuhlan jatkumiselle

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

aamukuuteen asti, työväenyhdistyksen johtokunta suostui siihen, mutta viittasi samalla edellisvuoden kokemuksiin ja päätti, että jos ne toistuisivat, Kajastus ei enää jatkossa yöjuhlia viettäisi. Juhlat sujuivat kuitenkin maltillisesti, koska seura vietti puurojuhliaan myös seuraavina kahtena vuotena, esimerkiksi joulukuussa 1937 yhdistyksen luvalla aamuviiteen. Paikalla olivat tosin kuukausikokouksen erityisellä päätöksellä myös yhdistyksen nimeämät järjestysmiehet.²⁷

Vuoden 1935 puurojuhlien jälkeen Kajastuksen ja yhdistyksen välit kiristyivät useaksi kuukaudeksi. Mellastelu herätti yhdistyksen piirissä pahennusta, minkä lisäksi ongelmaksi muodostui seuran harjoitusvuoroilla työväentalolla syksyllä 1935 ja alkuvuodesta 1936 tapahtunut ilkivalta. Useita ikkunoita ja lamppeja oli rikottu, samoin yhdistyksen tavarasäilö ja näyttämötarpeisiin kuulunut rukki. Lisäksi oli muutamia lamppeja varastettu. Tämän seurauksena yhdistyksen johtokunta kielsi Kajastukselta näyttämötarpeiden käytön ilman eri sopimusta. Seura sai kuitenkin toistaiseksi käyttää näyttämötilaa. Tilanne oli kummallekin osapuolelle kiusallinen. Seuralle ei ollut kummiaksi muutaman jäsenensä heikko viinapää, minkä lisäksi yhdistyskään ei oikein tiennyt miten suhtautua oman alaosastonsa erheisiin. Lopulta johtokunta päätti, että seura sai käyttää näyttämötiloja vastedes vain näyttämötoimikunnan erikoisluvalla. Syksystä 1938 lähtien Kajastuksen tuli säilyttää kesäurheiluvälineensä pihan liiterissä.²⁸

Alkuvuodesta 1936 Tikkurilan Kajastus ehdotti työväenyhdistykselle, että se vuokraisi osan yhdistyksen tontista omaa tanssilavaa varten. Työväenyhdistyksen näytettyä lavahankkeelle vihreää valoa, matkaan tuli kuitenkin mutkia, sillä asetetut ehdot eivät miellyttäneet Kajastusta.²⁹ Yhteisymmärrystä ei näyttänyt ilkevaltaongelman jo muutoinkin tulehduttamassa ilmapiirissä syntyvän eikä lavasuunnitelma toteutunut.³⁰

Urheiluseura Kajastuksen elämä ei ollut 1930-luvulla kuitenkaan pelkkiä iltamia, juhlia tai kinastelua työväenyhdistyksen kanssa. Kuvaan kuului totta kai myös urheilu, mistä kertoi jo mukanaolo vuoden 1932 kenttähankkeissa. Jo kesällä 1931 Kajastuksella oli ohjelmassaan 5-ottelu Puistolän Urheilijoita vastaan. Vauhtiin päästyään seura järjesti kautta kolmikymmenluvun vuosittain useammankin kilpailutilaisuuden työväentalon kupeessa aikuisten ja poikien sarjoissa. Vuosikymmenen lopulla seura järjesti yleisurheilukilpailunsa työväentalon viereen raiva-

tulla ns. Peltolan kentällä, jolta löytyivät pieni juoksurata sekä muutamia kenttälajien suorituspaikkoja. Voimisteluharjoituksiaan Kajastus piti syys- ja talvikautena omilla salivuoroillaan työväentalolla pari kolme kertaa viikossa, ja tulostakin syntyi. Seuran voimistelijoilta oli esityksiä yhdistyksen juhlissa. Talvisin ohjelmassa olivat hiihtokilpailut, joiden lähtö ja maali olivat työväentalolla. Kajastuksen poikaosastolla oli emoseuran tapaan omat juhilansa työväentalolla, jonka sali tosin soveltui myös kilpailutilaksi. Esimerkiksi syksyllä 1938 talolla pidettiin nuorten sisähypykilpailut.³¹

Työväenyhdistys huomioi Kajastuksen heikon talouden työväentalon vuokrissa pitkin 1930-lukua. Esimerkiksi vuoden 1938 taksoissa seuralta perittävä vuokra oli 150 markkaa tanssi-iltamista ja 125 ohjelmallisista illatsuista.³² Helmikuussa 1939 Kajastus isännöi TUL:n Länsi-Uudenmaan piirin vuosikokousta Tikkurilan työväentalolla.³³

Irtautuminen työväenyhdistyksestä

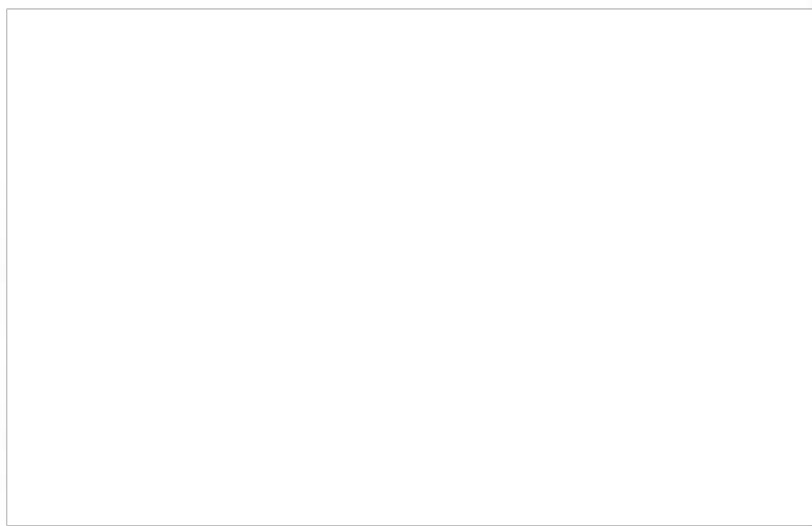
Vuonna 1936 Kajastus katkaisi muodolliset siteensä työväenyhdistykseen ja irtautui itsenäiseksi, rekisteröidyksi yhdistykseksi. Elämä työväenyhdistyksen alaosastona oli päättynyt. Majapaikkana seuralla oli silti edelleen Tikkurilan työväentalo, ja sen jäsenet olivat jatkossakin lähinnä työväenyhdistyksen väkeä. Sosialidemokraattisen puolueen tilastoihin yhdistys joutui kuitenkin vuodesta 1936 lähtien ilmoittamaan, ettei sillä enää ollut omaa urheiluseuraa eli urheiluun keskittyntä alaosastoa. Edelleen säilyneestä erityisyhteydestä työväenyhdistykseen kertoi kuitenkin se, että yhdistyksen edustaja osallistui jatkossakin seuran vuosikokouksiin.³⁴

Tikkurilan Kajastuksen asemaan omassa kylässään ei vaikuttanut se, oliko seura työväenyhdistyksen alaosasto vai itsenäinen yhdistys. Seura oli joka tapauksessa osa paikallista työväenliikettä – työväentalon väkeä. Seuran toiminnassa näkyvät ne piirteet, jotka Hentilä hahmottaa eritoten 1920-luvun mutta myös sitä seuranneen vuosikymmenen paikallisessa työläisurheilussa.³⁵ Kaikki tapahtui työväentalolta käsin ja mukana olleet vaikuttivat aktiivisesti myös työväenyhdistyksessä. Seura järjesti iltamiaan yhdistyksen tapaan, sen voimistelijat esiintyivät yhdistyksen juhlissa ja saattoipa seuralla olla myös omia soittoniekkojaan. Urheiluharrastus oli osa elämästä työväentalolla.

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

Tikkurilan työväenyhdistyksen jäseniä lähdössä talonsa edustalta hiihtoretkelle 1940-luvulla. (Kuvan omistaa Tikkurilan työväenyhdistys)

Syksyllä 1939 työväenyhdistys päätti lahjoittaa Kajastukselle seuran kymmenvuotisen taipaleen kunniaksi 150 markan arvoisen kiertopalkinnon jäsentenvälisiin kilpailuihin yleisurheilun kolmiottelussa hyppy-juoksu-heitto. Palkinnon saisi omakseen kolmella peräkkäisellä tai muutoin viidellä voitolla, yhdistys päätti. Palkitsemissääntöjen täsmällisemmän valmistelun kuukausikokous antoi yhdistyksen ja Kajastuksen johtokunnille.³⁶

Jäsenistö ja toiminta laajenevat

Rauhan palattua syksyllä 1944 suomalainen urheiluelämä alkoi sekin virotta vähitellen. Vuonna 1946 Tikkurilan Kajastuksessa oli 232 jäsentä, minkä perusteella se oli kärkipään seuroja TUL:n Länsi-Uudenmaan piirissä. Jäsenistöä oli miehiä 77, naisia 27, poikia 98 ja tyttöjä 30.³⁷ Kajastus oli tyypillinen yleisseura, jonka kilpailulajeja olivat ennen muuta yleisurheilu ja hiihto. Niissä se myös menestyi parhaiten. Lisäksi ohjelmassa oli jalkapalloa, pesäpalloa, voimistelua, nyrkkeilyä, koripalloa, uintia ja retkeilyä.³⁸

Kajastus oli työläisurheiluseura ja sellaisena lukuisten TUL-seurojen tapaan monen nuoren ensi väylä työväenliikkeeseen. Seuran aktiivisimmat urheilijat olivat pitkälti Tikkurilan työväenyhdistyksen ja varsinkin sen nuorisosaaston jäseniä. Näin urheilu toimi paitsi harrastuksena myös tienä poliittiseen toimintaan. Se osoitti näin voimansa merkittävänä tekijänä työväenliikkeen

kulttuurityössä. Tikkurilan työväenyhdistyksen myöhemmistä aktiiveista olivat Kajastuksen riennoissa aloittaneita muun muassa Levi Sahlstedt, Matti Tammi, Kalevi Jääskeläinen, Mauno Viiala, Veikko Kohtanen ja Olavi Pulkki.

Koska Kajastus oli jo vuonna 1936 irtautunut työväenyhdistyksestä eikä sen säännöissään rajattu jäsenyyttä puoluekirjojen mukaan, seura oli jatkosodan jälkeisissä uusissa oloissa avoin myös paikkakunnan kommunisteille. Nämä ymmärsivät, ettei ole mieltä perustaa omaa seuraa, vaan mennä mukaan jo olemassa olevaan, kyläkunnan ainoaan TUL-seuraan ja pyrkiä samalla saavuttamaan siellä jalansijaa. Työväenliikkeen ja TUL:n jaosta kahteen tuli siten todellisuutta myös Kajastuksessa. Sotavuosien jälkeisiä seuran aktiivisia kommunisteja olivat Yrjö Lepistö, Olavi Varjosaaari sekä seuran parhaisiin hiihtäjiin lukeutunut Alpo Halme. Sittenkin mukaan tullesiin lukeutui muun muassa Kalervo Suomi.³⁹

Kajastuksen jäsenten enemmistö oli kuitenkin Tikkurilan työväenyhdistyksen väkeä, mikä näkyi seuran johdossa. Puheenjohtajana jatkoi vuoteen 1947 Toivo Hervalo, asevelisocialisti, jonka suhteet kansandemokraatteihin olivat kaikkea muuta kuin läheiset. Hänen jälkeensä seuraa johtivat sen ensimmäinen puheenjohtaja ja sittemmin sihteeri Sulevi Ojala sekä Mauri Valkama, hänkin työväenyhdistyksen miehiä. Viisikymmenluvulla seuran puheenjohtajana toimi Seppo Jokinen. Sihteerinä vaikutti Ojalan jälkeen Veikko Kohtanen, jota seurasi viisikymmenluvun alussa Kalervo Suomi, kommunisti. Kymmenjäseniseen johtokuntaan kuului 1940-luvun jälkipuoliskolta asti yksi tai kaksi kommunistia, esimerkiksi Alpo Halme ja Kalervo Suomi.⁴⁰ Näin hyvineen Kajastus oli kuin Työväen Urheiluliitto pienoiskoossa. TUL:ssakin kommunistit tulivat jatkosodan päättymisen jälkeisissä uusissa oloissa vauhdilla mukaan toimintaan ja saivat vakaat asemat, vaikka eivät enemmistöä saavuttaneetkaan.

Kilpailutoimintaa oli niin aikuisille kuin nuorisolle. Hiihdossa Kajastus järjesti jäsentenvälisiä ja seuraotteluita muun muassa Korson Vedon ja Rekolan Raikkaan kanssa kilpailuisännyyksien vaihdellessa seurojen kesken. Lisäksi Kajastus järjesti jäsenilleen sarjahiihtoja, joissa kilpailumatkoina olivat 5, 10 ja 20 kilometriä. Miesten matkana oli yleensä 10 kilometriä ja naisilla vitonen. Myös lumettomaan aikaan kilpailtiin maastossa, sillä Kajastus järjesti jäsenilleen maastajuoksukilpailuja. Useimmiten Hiekka-

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

Tikkurilan Kajastuksen edustusurheilijat olympiastadionin portailla TUL:n liittojuhlilla 1940-luvulla. (Kuvan omistaa Tikkurilan työväenyhdistys)

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

harjun maastossa pidettyjen kilpailujen matkana oli yleisessä sarjassa yleensä 6 kilometriä. Neljäkymmenluvulla Kajastuksella oli seuraotteluita myös yleisurheilussa. Esimerkiksi kesällä 1947 ohjelmassa oli Oulunkylän Tähdien, Malmin Urheilijain, Tapanilan Tarmon, Puistolan Urheilijain ja Kajastuksen välinen kaksipäiväinen kamppailu, jossa viimeksi mainittu menestyi hyvin. Tulostaso jäi heikkojen suorituspaikkojen vuoksi vaatimattomaksi.¹¹

Kajastuksen urheilijat ottivat osaa myös TUL:n piiri- ja liitto-mestaruuskilpailuihin, ja jo 1950-luvun taitteeseen mennessä saavutuksina oli useita piirin mestaruuksia ja ennätyksiä, kiertopalkintoja ja kunniakirjoja. Kesäjuhlilleen seura keräsi ison yleisön, jolla oli seurattavaa niin ohjelmanumeroissa kuin urheilusuorituksissakin. Jälkimmäisiin kuului sotien jälkeen muun muassa Tikkurilan ympärijuoksu, johon esimerkiksi vuonna 1946 oli palkinnon lahjoittanut paikallinen poliisi. Osanottajia oli myös naapurikylien TUL-seuroista. Kesäjuhlien päätteeksi oli

tietenkin tanssit. Tikkurilan Kajastus kokosi urheilun kautta ison joukon paikallista väkeä työväenliikkeen elämänpäiriin – vuonna 1949 sillä oli peräti 321 jäsentä.¹²

Myös Kajastuksen nuorisosjaosto aloitti vauhdikkaasti sodan päätyttyä. Syyskauden 1944 dynaamisuutta kuvaa se, että jaoston järjestämässä lasten joulujuhlassa oli mukana peräti 32 uutta jäsentä, joista 18 poikia ja 14 tyttöjä. Myös juhlan ohjelma oli hauska ja monipuolinen, millä oli varmasti merkityksensä niin lapsille kuin heidän vanhemmilleenkin ankeiden sotavuosien jälkeen. Yleisö sai nauttiakseen Sinikka Sahlstedtin lauluesityksestä, Asta Vikströmin lausunnasta sekä 6-vuotiaan Irja Ojalan laulu- ja lausuntanumerosta. Tilaisuuteen saapui myös joulupukki lahjoineen. Lisäksi ohjelmassa olivat tarjoilu sekä piirileikki ja arpajaiset.¹³

Pojat olivat mukana seuran kilpailuissa niin maastajuoksussa kuin hiihdossakin, jonka harrastusta tosin rajoitti sotien jälkeinen pula hiihtokengistä. Pojilla oli omat kilpasarjansa.¹⁴ Pojilla ja tyttöillä oli myös voimisteluohjelmansa, joita he esittivät niin työväenyhdistyksen ja seuran juhlissa, mutta myös suuremmilla näyttämöillä, kuten satojen muiden ikäistensä seurassa TUL:n liittojuhlilla. Poikien pyramidit ja tyttöjen rytmikkäät esitykset olivat yleisön suosikkinumeroita lukuisissa tilaisuuksissa.¹⁵

Viisikymmenluvulla poikien urheiluelämä oli vilkasta myös Tikkurilassa. Lähes kaikki kiinnostuneet olivat perhetaustastaan riippuen mukana joko Kajastuksen tai porvarillisen Tikan riennöissä. Poikatoiminta säilyi siten yhtenä Kajastuksen painopisteistä. Hiekkaharjun kentällä pidettyjä yleisurheiluharjoituksia vetivät poikien lähes isälahmokseen kokema Vilho Nyberg, siviilissä Tikkurilan silkkitehtaan miehiä, sekä Matti Tammi, joka vastasi myös huoltotehtävistä.¹⁶ Kilpailutoiminta oli moninaista useissa ikäsarjoissa niin seuran sisällä kuin muutoinkin. Työväenyhdistyksessä sittemmin pitkään vaikuttanut Olavi Pulkki muistelee:

"Myös me pojat kävimme seuraotteluita. Useamman vuoden niitä käytiin Rajamäen Ryhtiä ja Kotkan Kisailijoita vastaan. Itse osallistuin yleensä kolmiotteluun, jossa oli satanen, kuula ja korkeus- tai pituushyppy. Vikkeläkintuisena kaverina juoksin lujaa ja kuulakin sujui, samoin pituus, joten pärjäsinkin ottelussa mainiosti, voittojakin tuli. Mutta silloin kun hyppylajina oli korkeus, homma ei mennytkään samaan malliin. Korkeushyppy ei luonnistanut yhtä hyvin kuin pituus.

Erkki Vasara
Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

Rajamäellä oli upea punatiilimurskakenttä, siellä oli kiva kilpailla. Matka tehtiin useimmiten kuorma-autolla, jonka lavalla oli koppi meidän poikien matkustamona. Siellä raikui laulu, kun palasimme iltasella, jos matka oli ollut voitokas. Kotkaan menimme yleensä kolmen pikkuauton kolonnassa. Ajoimme vanhaa Porvoontietä ja välillä jäivät autot jumiin. Halvorsenin Svenin vanha Mosse taisi olla ylämäissä vaikeuksissa. Ja sitten siinä oli yhtenä autonä Alanderin Ollin Wiltys-taksi, jossa itekin muistan olleeni kyydissä, ja Nybergin Vilin vanha Checker. Yötä myöten tultiin illalla takaisin.”⁴⁷

Seuraottelut kertoivat omaa kieltään Kajastuksen linjauksista TUL:n sisällä, sillä esimerkiksi Kotkan Kisailijat oli liiton vankkoja leskisläisiä seuroja.⁴⁸ Samanmielisten kanssa oli miellyttävää tehdä yhteistyötä.

Aikamiesten puolella Kajastuksen yleisurheilussa yksi parhaita saavutuksia oli toinen sija SM-viestien 4 x 800 metrillä vuonna 1953. Oranssivilreissä edustusasuissaan Kajastuksen parhaimmisto kilpaili paitsi eri puolilla pääkaupunkiseutua ja keskistä Uuttamaata sekä piirikisoissa myös valtakunnallisissa huipputapahtumissa. ”Tikkurilan talli”, kuten seuran edustusmiehistöä tuolloin kutsuttiin, teki siten kotikylänsä työläisurheilua tunnetuksi lähes kautta maan. Lähiseudun kilpailuista Kajastuksen huippujen ohjelmassa olivat niin Helsingin Kisa-Toverien vuosittaiset kansalliset kilpailut Eläintarhan kentällä kuin Keravan kauppalan halkijuoksu.⁴⁹ TUL:n puitteissa Kajastuksen paras saavutus viisikymmenluvulla oli Unto Mattsonin vuonna 1957 juoksema 3 000 metrin esteiden liittoennätys 8.57,0. Tikkurilan Silkin maksaessa laskun Kajastuksen edustusyleisurheilijat kävivät useana vuonna harjoitusleirillä Pajulahden urheiluopistolla.⁵⁰

Viisikymmenluvun taitteessa Kajastuksen ohjelmaan tuli myös lentopallo, jota jotkut seuran jäsenistä iskivät ruokatunti-liikuntana työpaikallaan VR:n Pasilan konepajalla. Työpaikalta lentopallo levisi heidän muassaan jouheasti Kajastuksen lajiksi, jota varten jäsenet raivasivat kentän Hiekkaharjuun. Samoihin aikoihin seurassa harrastettiin myös jääpallolla, jossa tikkurilalaisilla oli joukkue pari kautta TUL:n piirisarjassa.⁵¹

TUL:n repeäminen Tikkurilassa

Siitä huolimatta, että Kajastus oli itsenäinen TUL:oon kuuluva urheiluseura, jonka jäseninä oli niin sosialidemokraatteja kuin kommunisteja, se oli vielä 1950-luvullakin syntytaustansa hengessä käytännössä Tikkurilan työväenyhdistyksen urheiluseura. Jäsenet tulivat pitkälti työväenyhdistyksestä, ja sen johto pysyi yhdistyksen miehillä. Lisäksi seura piti majaa työväentalolla. Viisikymmenluvun lopulla tapahtui kuitenkin muutos, joka oli paikallinen ilmentymä TUL:n ja sosiaalidemokraattisen puolueen sisällä tuolloin tapahtuneesta valtakunnallisesta repeämisestä. Kajastuksen ja työväenyhdistyksen sosialidemokraattinen rinnakkaiselo sai iskun, joka katkaisi lopullisesti seuran syntyessä vuonna 1929 muodostuneen siteen.

Sodan jälkeen kommunistit yrittivät kerran jos toisenkin valata Kajastuksen, mutta sosialidemokraattien onnistui säilyttää enemmistö. Esimerkiksi tammikuun 1951 vuosikokouksessa kommunistit syyttivät lukuisissa puheenvuoroissaan sosiaalidemokraattienemmistöistä johtokuntaa huonosta asioidenhoidosta. Seuran talous oli aktiivisen toimintakauden jäljiltä kireällä, mistä kommunistit saivat syyn hyökkäykselleen. Seuran finanssit tosin olivat plussan puolella lukuisien lahjoitusten ja avustusten ansiosta. Viime kädessä kyse olikin poliittisesta taistelusta, jota kommunistit kävivät seurasta. Kansandemokraattien puheruljanssin myötä kokous kesti ennätykselliset kuusi ja puoli tuntia, mutta äänestettäessä johtokunnan toimista sosialidemokraatit voittivat luvuin 103–49. Kommunistit jättivät äänestystuloksen johdosta vastalauseensa.⁵²

Sosialidemokraattien onni kääntyi kuitenkin lopulta. Vuonna 1958 kommunistit ja työväenyhdistyksen ulkopuoliset sos.dem. opposition edustajat onnistuivat tehokkaan junttatyön tuloksena saamaan enemmistön Kajastuksen vuosikokouksessa. Tunnelma Tikkurilan työväentalolla oli kiivas, sillä sosialidemokraateille ei ollut helppoa sulattaa "oman" seuransa menettämistä liki 30-vuotisen yhteiselon jälkeen tunnin parin mittaisessa tilaisuudessa laitavasemmiston käsiin. Työläisurheiluliikkeen sisäisissä mitteloissa Kajastuksen oli uusien johtomiesten käsissä helppo määrittää linjansa – se jatkoi Työväen Urheiluliitossa.

Vuosikokouksen jälkeen Kajastuksen tannerilais-leskisläiset sosialidemokraatit vetivät tilanteesta johtopäätökset. Yleisurhei-

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

lijoidensa johdolla he vetäytyivät seurasta, mikä SDP:n ja TUL:n tuolloisen sisäisen tilanteen pohjalta olikin ainoa mahdollinen ratkaisu. Yhdessä Helsingin Visasta lähteneiden sosialidemokraattien kanssa he perustivat maaliskuussa 1958 uuden seuran nimeltä Kenttäurheilijat-58. Hankkeessa olivat mukana "tallin" miehet sekä Vilho Nyberg, joka tuli valituksi uuden seuran johtokuntaan. Kenttäurheilijat-58:n johtokunnan ensimmäisiä merkittäviä päätöksiä oli uuden keskusjärjestön valitseminen. Kenttäurheilijat-58 liittyi Suomen Urheiluliittoon eli yleisurheilun erikoisliittoon ja samalla porvarilliseen Suomen Voimistelu- ja Urheiluliittoon.

Kajastuksessa mukana olleille aikuisille sosialidemokraateille ja ennen muuta työväenyhdistyksen aktiiveille seuran tapahtumat olivat järkytys, mutta nuorempien vinkkelistä tapahtumat etenivät varsin mutkattomasti. Olavi Pulkki muistelee "meidän poikien toki hieman ihmetelleen, että mikä siihen Kajastukseen nyt tuli kun siitä piti pois lähteä, mutta sitten kun saatiin uuden seuran komeat siniset verkkarit, joiden selässä oli isoin kirjaimin ja numeroin KU-58, niin kyllä se oli hienoa". Nuoremman väen asenteisiin vaikutti sekin, että käytännön toimet jatkuivat ennallaan. Vilho Nyberg veti edelleen harjoituksia Hiekkaharjun kentällä – vain urheiluasujen värit ja tunnukset olivat vaihtuneet.⁵³

Kaikki sosialidemokraatit eivät kuitenkaan lähteneet Kajastuksesta seuran hajaannuksessa. Esimerkiksi Mauri Valkama, yksi työväenyhdistyksen aktiiveista, jatkoi seurassa. Tässäkin suhteessa Kajastus oli kuin TUL pienoislokoissa.

Kaiken tapahtuneen jälkeen urheilutoiminta oli vuonna 1958 irtautunut Tikkurilan työväenyhdistyksestä – kuten kävi näyttämöriennonille omista syistään kahta vuotta myöhemmin. Kyseisistä elämänaloista kiinnostuneet yhdistyksen jäsenet jatkoivat harrastustaan yksityishenkilöinä Tikkurilan Teatterin ja Kenttäurheilijat-58:n riveissä. Työväenyhdistyksen näkökulmasta urheilu ja näyttämötaide olivat kuitenkin lähteneet lopullisesti omille teilleen 1960-luvun taitteeseen mennessä. Sen myötä yhdistys oli menettänyt toimintapiiristään kaksi tärkeää perinteen työväenkulttuurin osatekijää.

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

Lähteet

- 1 Artikkelin perustuu kirjoittajan vuonna 2000 ilmestyneeseen tutkimukseen Työväen ja kotiseudun puolesta, Tikkurilan Työväenyhdistys 90 vuotta 1907–1997.
- 2 Ks. SVUL:n erottamiskokouksesta esim. Vasara Erkki, Valkoisen Suomen urheilijat soturit. Suojeluskuntajärjestön urheilu- ja kasvatustoiminta vuosina 1918–1939. *Bibliotheca Historica* 23. Helsinki: SHS, 1997, s. 85–90 ja eritoten TUL:n synnystä Hentilä Seppo, Suomen työläisurheilun historia I. Työväen Urheiluliitto 1919–1944. Hämeenlinna: Karisto, 1982, s. 71–84.
- 3 Kostiainen, V. J., Työväen Urheiluliike. Teoksessa Sosialidemokraattinen Puolue 25 vuotta: muistojulkaisu. Tampere: Sosiaalidemokraattinen puolue toimikunta, 1924, s. 235–236.
- 4 Sama, s. 238.
- 5 Litzen, Aulikki & Vuori, Jukka. Helsingin maalaiskunnan historia (4) 1865–1945. Kunnallishallinnon uudistuksesta suureen alueluovutukseen. Jyväskylä: Gummerus, 1997, s. 344–345.
- 6 Tikkurilan työväenyhdistyksen kuukausikokouksen pöytäkirja (tästä lähtien Kuukausikok.) 13.3.1921, Yhd. Kokoelma, Työväen Arkisto; Yhdistyksen jäsenmaksu- ja jäsenluettelo 1921–1939.
- 7 Kuukausikok. 4.3.1923.
- 8 Kuukausikok. 6.11.1921.
- 9 Tikkurilan työväenyhdistyksen toimintakertomus (tästä lähtien Toim.kert.) 1923. Yhd. Kokoelma, Työväen Arkisto.
- 10 Kuukausikok. 5.10.1924, 2.11.1924, 1.3.1925, 5.4.1925 ja 5.6.1925.
- 11 Tikkurilan työväenyhdistyksen johtokunnan pöytäkirja (tästä lähtien Johtokunta) 6.5.1926, Yhd. Kokoelma, Työväen Arkisto; Kuukausikok. 7.3.1926, 4.4.1926 ja 2.5.1926.
- 12 Kuukausikok. 13.10.1929; Suomen Sosialidemokraatti (tästä lähtien SSD) 27.1.1945 Tikkurilan Kajastus 15-vuotias, s. 9.
- 13 Ks. tarkemmin TUL:n seuroista suhteesta työläisyhteisöihin 1930-luvun taitteessa, Hentilä 1982, s. 287–293.
- 14 Hentilä 1982, s. 304–305.
- 15 Sama, s. 305.
- 16 Ks. näistä laajemmin: sama, s. 201–263, 311–329.
- 17 Helsingin maalaiskunnan urheilulautakunnan kiertokysely kunnan alueella vaikuttaneiden seurojen toiminnasta, Tikkurilan Kajastuksen vastauslomake. Urheilulautakunnan kokoelma (tästä lähtien Urheilulautakunta) Kansio Efl, Vantaan kaupunginarkisto (tästä lähtien VKA). Lomakkeesta sen enempää kuin kunnan muidenkaan urheiluseurojen vastauksista ei ilmene vuotta, mutta kun vastausten antamien jäsenmääriä verrataan urheilulautakunnan 10.3.1930 pitämästä kokouksesta laaditun pöytäkirjan pykälän 6 ja 7 reunamerkintöineen, käy ilmi, että tiedustelu on tehty vuonna 1930.
- 18 Em. viitteessä mainittu kiertokysely, Tikkurilan Kajastuksen vastaus Urheilulautakunta Kansio Efl, VKA; Pöytäkirja Helsingin maalaiskunnan urheilulautakunnan kokouksesta 3.11.1933 ja 14.11.1933, – Urheilulautakun-

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

nan puheenjohtaja Ailio oli tikkurilalaisten asioissa ilmeisen velto mies, sillä hän unohti toimittaa perille myös porvariseura Tikan avustukset; Tikkurilan Kajastuksen kirje urheilulautakunnalle 12.11.1933. Urheilulautakunta Kansio Efl. VKA.

¹⁹ Em. kiertokysely; Tikkurilan Tikan vastaus. Urheilulautakunta Kansio Efl. VKA.

²⁰ Ilinen aluejärjestön kirje Helsingin maalaiskunnan urheilulautakunnalle 6.12.1931. Urheilulautakunta Kansio Efl. VKA.

²¹ Johtokunta 15.4.1932.

²² Vasara 1997, s. 217–219.

²³ Litzen-Vuori 1997, s. 373.

²⁴ Johtokunta 14.8.1938, 15.5.1939 ja 6.9.1939; Kuukausikok. 14.8.1938, 14.5.1939 ja 19.5.1939; Vuosikok. 12.2.1939.

²⁵ Johtokunta 28.9.1931 ja 10.3.1933; Kuukausikok. 12.3.1933 ja 9.4.1933.

²⁶ Johtokunta 22.2.1935, 20.10.1936, 5.11.1936, 8.1.1937, 8.4.1937 ja 14.8.1938; Vuosikok. 9.2.1936; Kuukausikok. 11.4.1937, 9.5.1937 ja 14.8.1938.

²⁷ Kuukausikok. 11.12.1932, 9.12.1934, 14.11.1937 ja 12.11.1938; Johtokunta 9.12.1936.

²⁸ Johtokunta 13.3.1936, 10.4.1936, 6.5.1936 ja 9.12.1936; Kuukausikok. 29.3.1936 ja 12.4.1936, 9.10.1938. Jo alkuvuodesta 1934 seuralla ja yhdistyksellä oli jonkin aikaa erimielisyyksiä, joiden luonne ei kuitenkaan tarpeeksi selviä yhdistyksen pöytäkirjoista. Johtokunta 25.2.1934 ja 9.4.1934.

²⁹ Vuosikok. 9.2.1936; Johtokunta 11.2.1936.

³⁰ Johtokunta 21.3.1936 ja 6.5.1936; Kuukausikok. 29.3.1936 ja 10.5.1936.

³¹ Johtokunta 12.7.1931, 27.1.1933, 6.5.1936 ja 9.12.1936; Vuosikok. 12.2.1933; Kuukausikok. 10.5.1936, 8.8.1937 ja 12.11.1938; Toim.kert. 1935 ja 1938; Veikko Kohtasen ja Kalevi Jääskeläisen lausunnot, haastattelu 19.5.1998.

³² Johtokunta 4.1.1938; Kuukausikok. 9.1.1938.

³³ Vuosikok. 12.2.1939.

³⁴ Johtokunta 10.1.1937; SDP:n puoluetilastotiedot; Tikkurilan työväenyhdistyksen vastaukset 1930-luvulta.

³⁵ Hentilä 1982, s. 306–307, 455.

³⁶ Johtokunta 27.9.1939; Kuukausikok. 1.10.1939.

³⁷ Työväen Urheiluliitto ry. toimintakertomus vuodelta 1946, Helsinki 1947, s. 77–78.

³⁸ SSd 27.1.1945 Tikkurilan Kajastus 15-vuotias, s. 9.

³⁹ Veikko Kohtasen ja Kalevi Jääskeläisen lausunnot, haastattelu 9.11.1999.

⁴⁰ SSd 1.2.1947 Tikkurilan Kajastuksen vuosikokous, s. 5; SSd 23.1.1951 Tikkurilan Kajastuksen vuosikokous, s. 4; SSd 5.2.1952 Tikkurilan Kajastuksen vuosikokous, s. 5.

⁴¹ Ks. esim.: SSd 21.2.1945 Tikkurilan Kajastuksen, s. 7; SSd 20.3.1945 Seura-hiihdot Tikkurilassa, s. 7; SSd 1.5.1945 Tikkurilan Kajastuksen maastojuoksut, s. 7; SSd 21.6.1947 Tikkurilan Kajastus johtaa viiden seuran otte-lua, s. 7; SSd 10.3.1949 Kajastus voitti Tikkurilan hiihdot, s. 7.

⁴² SSd 21.8.1946 Tikkurilan Kajastuksella, s. 5; SSd 9.10.1949 Tikkurilan Kajastus 20-vuotias, s. 8.

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla

- 43 SSd 28.12.1944 Tikkurilan Kajastuksen", s. 7; SSd 27.1.1945 Tikkurilan Kajastus 15-vuotias, s. 9.
- 44 Ks. edellinen viite.
- 45 Ks. esim. SSd 11.4.1946 Tikkurilan Kajastus juhlitut, s. 7 ja SSd 21.8.1946 Tikkurilan Kajastuksella, s. 5.
- 46 Olavi Pulkin lausunto, haastattelu 19.6.1999.
- 47 Sama.
- 48 Hentilä 1984, s. 422.
- 49 SSd 6.7.1953 Vesi haittana SM-viesteissä Tampereella, s. 4; SSd 24.5.1954 Tikkurilan Kajastus jätettiin kolmanneksi, s. 5; SSd 30.5.1954 Tikkurilan "talli" kokonaisuudessaan E-tarhaan, s. 10.
- 50 Koskenniemi, Erkki (toim.), Tikkurilan Kajastus 1929–1989. Vantaa: Tikkurilan Kajastus, 1989, s. 26; Hentilä 1984, s. 479, 546. Suomen ennätys oli tuolloin Haminan Tarmon Ilkka Auerin Budapestissä vuonna 1956 juoksema 8.42.4.
- 51 Koskenniemi 1989, s. 14, 21.
- 52 SSd 23.1.1951 Tikkurilan Kajastuksen vuosikokous, s. 4; Veikko Kohtasen lausunto, haastattelu 9.11.1999.
- 53 Olavi Pulkin lausunto, haastattelu 19.6.1999.

Erkki Vasara

Urheilurientoja
vanhalla Tikkurilan
työväentalolla